

ЧУ.—

ХР

1-52

Т-ХД.

Оила ва

1 (1256)-сон 6 январь 2016 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Оила соғлом экан — жамият мустаҳкам, жамият мустаҳкам экан — мамлакат барқарордир.

Ислом КАРИМОВ

жамият

Дилдорон ШАРИПОВА:
ЧЕМПИОН
КИЗИМ БИЛАН
ФАХРЛАНМАН!

Онесия САЙТОВА,
Ўзбекистон Каҳрамони:

ОНАНИ АСРАСАҚ —
ВОЛАНИ АСРАЙМИЗ

3 ►

5 ►

КУЙГАН
НОН ХИДИ

6 ►

КУТИЛМАГАН

“МЕХМОН”ЛАР

8 ►

2016 ЙИЛ — СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА ЙИЛИ

...Лола минг бир ҳаяжонда түрүрүхона останасига қадам қўяркан, авеало Яратгандан најзот сўради. Шифокорлардан мадад кутшиб, омон-эсон кўзи ёришига умид қўлиди.

Давлатимиз разҳари ташаббуси билан 2016 йилнинг Соғлом она ва бола йили, деб эълон қилиниши мамлакатимиз келажаги бўлмиши баркамол авлодни вояга етказиши ўйлайдига яна бир залвори қадамдир.

Пойтахтимиздаги 7-түгруқ мажмуасида ши қизгин. Шифокор Умидга Рустамованинга наобтичиликдаги ши жараёнини кузатиб, бунга амин бўлдиц. Тажрибали мутахассис ҳомиладор аёлларга тез ва самарали тиббий хизмат кўрсатиш, туғилажак болаларниң соғлом дунёга келиши учун зарур барча юмушиларни ўз вақтida, сифатли бажарисига киришган.

...Шифокорлар яна бир қувончи қарии олишид! Пойтахтимиздин Чилонзор туманинда яшовчи Лола Аҳмаджонованинг биринчи фарзанди дунёга келди. Оналик бахти ва ҳаяжонидан этиккакан аёл чақалогини бағрига босаркан, унинг соғ-омон туғилганидан қалбida чексиз маминуниш ва шукроналик ҳиссини тўйди.

Шифокор “Болангизнинг вазни 3,5 килограм, бўйи 51 сантиметр, текширув натижаларига кўра, у ҳар томонлама соғлом”, деди. Ёш она боши осмонга етгу-дек курсани бўлиб, қувончдан кўзларига ёш тўлди. Дилбандини тўйқуши ой вужудида кўтариб юрган кунлари ёдига тушаркан, унинг соғлом дунёга келиши учун барча зарур амалларни бажарисидо қўйлаб-қувватлаған оиласидан, турмуш ўртогидан миннатдор бўлди. Мунтазам шифокорлар назоратида бўлиш, тўғри овқатланиши, дал олиши, маданий ҳордик чиқарииши — буларнинг бари бугунгидек тенгисиз саодатга эришишида муҳим аҳамияти касб этди.

...Боласини бағрига босганча ором олаётган она. Навбатчи шифокор уларнинг ҳар иккисига мамнун боқаётганини кузатар эканимиз, ич-ичидан енгиз тортеяни, барча чарчоги унуп бўлганини ҳис қилдик. Яна бир ёш оиласини шодлигиша шерик бўлгани, энг муҳими, зиммасидаги бурчини адo этганидан кўнгли хотиржам эди, шифокорнинг.

Гўзал САТТОРОВА,
Аъло АБДУЛЛАЕВ (сурат).
ЎзА

**МУҲТАРАМ
ЮРТДОШЛАР!**

Оиласининг яна бир сирдош, дилдош дўстига айланиб қолган севимли газетангизига 2016 йил учун обуна давом этмоқда!

Обуна индекси — 176

ХАЁТ ЙЁЛИ ИБРАТЛИ

Инсон ҳаёти давомида кимларгидир ёрдам беролса, атрофидагиларнинг ишончини қозона олса, уларга кераклигини хис қилса, демак, унинг умри бекор ўтмаяпти. Орамизда шундай инсонлар борки, уларнинг босиб ўтган ва ўтаётган ҳаёт йўллари барчага ибрат бўлишга арзиди.

...Мунаввархон опани дастлаб, бундан бир неча йиллар илгари вилоят шошиличин тез тиббиёт ёрдам шифононасида учратгандим. Ўша куни тунги навбатчиликда бўлган бу шифокор аёл зиммасидаги масъулиятни хис қилишини, ширинсуханлиги билан ҳар қандай дардни енгизига ишонтира олишининг гувоҳи бўлгандим. Бу аёлдаги беморни ўз яқинидек кўриш, самимийлик фазилатлари кишини ўзига тортади.

Мунаввархон Маткарикова зиёли оиласда вояжга етди. Отаси Иброҳимжон ака ва онаси Арофатхон опа зиёли инсонлар бўлгани боис фарзандлари учун ҳам барча шарт-шароитларни яраттиб бериши. Мунаввархон опа ҳали ёшлик чоғидеёк: «Катта бўлсам, ал-

батта, дўхтир бўламан», дея аҳд қиласди. Ана шу хавас билан камол топаётган бўлажак шифокор мактабда ўқиб юрган кезларида ёк биология, кимё фанларидан ўтказилган фан олимпиадарининг вилоят, республика босқичларида голиблар қаторидан жой олди. Бундай ютуқлар интигувучан кизни тиббиётнинг етук муҳассиси бўлишга ундайверди.

Мактабни тамомлаб, Сармарқанддаги тиббиёт билим юртига ўқишига кирган Мунаввархон ҳамширилар бўлимини имтиёзли тутатди ва Бўз тумани марказий шифононасининг жаррохлик бўлимини меҳнат фаолиятини бошлади. Бирок моҳир жарроҳ бўлиш орзуси, максади уни Андикон давлат тиббиёт инститutига етаклади. Синовлардан муваффакиятларни ўтган тиришқоқ киз талаба бўлгач ҳам ишни ташлаб кўймади. Олий даргоҳда таълим олиш баробарида Андикон давлат тиббиёт инститutига етаклади. Касбини юракдан севган, унга бор мөхрени бағишлай олган инсонигина ўз соҳасининг фидойисига айланади. Қаҳрамонимиз Мунаввархон Маткарикова ҳам ана шундай қасбига фидойи шифокорлардан бири.

Институт имтиёзли таоммугларни Мунаввархон Маткарикова устозлари —

Фидойилар

профессорлар О. Холматов, И. Ибодов, Я. Ўринов кўл остида жаррохликнинг сирасорларини пухта ўрганиб борди. Институт клиникасида ишлана билан бирга, талабаларга дарс берди.

Шифокор даво истаб келган ҳар бир беморни ўз яқин инсонидек қабул килиши керак. Унинг дарди оғир эмаслигига, тезда соғайиб кетишига, уни ишонтира олиши шарт, — дейди Мунаввархон Маткарикова. — Чунки тиббиётда ишончи муҳим аҳамиятга эга.

Оиласда соглас мухит ҳар қандай кишининг жамиятда барқарор ўрин топишига ёрдам беради. Шу маънода оиласи хотиржамлиги, ахиллик муваффакиятларга замин бўлмоқда.

Касбини юракдан севган, унга бор мөхрени бағишлай олган инсонигина ўз соҳасининг фидойисига айланади. Қаҳрамонимиз Мунаввархон Маткарикова ҳам ана шундай қасбига фидойи шифокорлардан бири.

**Зилола РАҲМОНОВА,
журналист.
Андижон вилояти.**

Ободлик кўнгилдан бошланади

беминнат хизмат кўрсатмоқда.

— Яқинда маҳалламиз фоалларидан бири Юсуфхон ота Эшонхўяев яна бир хайрли ташаббус билан чиқди, — дейди маҳаллар фуқаролар йигини раиси Ҳомиджон Раҳимов. — Унинг маҳалладағи қабристонни обод қилиш ҳақидаги таклифи бизни мамнун этиди. Юсуфхон ота ҳаж зиёрати учун тўплаган маблағини шундоқ савобли ишга сарфлади. Умумий майдони 6 гектарни ташкил этиётган кабристон деворлари янгиланиб, замонавий кўриниш касб этиди. Иккита томонга янги дарвозалар ўрнатилиб, 200 кишилик шийпон курниш, йўлакларга бетон ёткизилди. Растулжон Тўйчиев, Султонбой Эргашев каби ўнлар саҳоватпешалар ҳам мазкур савобли ишга баҳоли курдат хисса кўшидилар.

Тумандаги 8-БУСМда муррабий бўлиб ишлайтган Жаҳонгир Нажмиддинов ишдан бўш пайтларида маҳалладаги спортга кизиқкан йигитларни бокс тўғрагига жалб этиб, шуғулантирди.

— Ёш авлод камолоти йўлида амалга оширилаётган ишлар замонида эзгу максадлар ётиди, — дейди муррабий сувхатрасида. — Шундай экан, спорт клубимизга хам ётибор қаратилса, мавжуд бинони қайтадан таъмилашга амалий кўмаклашилса, максадга мувофиқ бўларди. Ёшпардан умидимиз катта. Чунки, клубимизда Бургут Ҳожибоев, Муроджон Аҳмадалиев, Ҳабиб ва Темур Сулаймонов каби номдор спортиларнинг издошлари тарбияланмоқда.

Хуллас, ана шундай қалби саҳоватга тўла юртдошларимизнинг эзгу ва хайрли ишлари боис йил сайн ҳаётимиз фаронен, юртимиз обод бўлиб бормоқда.

**Шоҳида ДАМИНОВА,
журналист.
Наманган вилояти.**

ЮКСАК МАНЗИЛЛАР ЧОРЛАЁТИР

Коракалпогистон Республикаси ҳалик таълими вазирлигига қарашли Республика теннис турлари бўйича болалар ва ўсмиirlar sport мактаби 2013 йилнинг январь оидан иш фаолиятини бошлаганди.

Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси томонидан 1 млрд. 200 млн. сўм маблаб хисобига бунёд этилган мазкур спорти мактабида бугунги кунда жами 716 ўқувчи-ёш спортни теннис ва стол тенниси тури бўйича мунтазам шуғулланиб келишмоқда. Эътиборли жиҳати шуки, тарбияланувчиларнинг 306 нафарини кизлар ташкил этади.

— Фаолият бошлаганимизга ҳали кўп бўлмаса-да, спортчиликаримиз юкори натижаларга эришиб, мактабимиз номини юқсалтиришмоқда. Биласизми, мусобақаларнинг тез-тездан ўтказилиши ёшларимиз орасида соглас мухитнинг шаклланishi, соғлом рақобатнинг кучайишига, ғалаба сари интилиши иштиёқ тудириди. Спортиларимизнинг ҳар бир ютуғида, албатт, мураббийларнинг улуши катта бўлмоқда. Бугунги кунда мактабимизда 16 мураббий 55 та гурух бўйича спорт сирларини ўргатиб келишмоқда. Улардан Оралбай Бекназов, Баҳтиёр Хангелдиеv, Жулдуз Бектурсинова, Меріёт Есболова, Венера Таўбаева каби тажрибали устозлар мактабимиз фахри, десам арзиди, — дейди биз билан сұхбатда ўкув ишлари бўйича директор ўринбосари Баҳтиёр Емуратов.

Теннис мактабида 2 та (теннис ва стол теннис) спорт зали, 4 та очиқ теннис корти ҳамда 1 та топ уриш девори мавжуд. Ўкув машғулотлари асосан мазкур мактаб биносида, 3, 7, 22, 23, 34-мактабларда, шунингдек 2-боловлар ва ўсмиirlar sport мактабининг очиқ теннис кортилари олиб борилади.

Юкори натижаларни кўлга киритган мактаб тарбияланувчиларидан бири 12 ёшли Насиба Есполовадир. 2014 йили Осиё теннис федерацияси томонидан ўтказилган Халқаро турнирда уяқка ва жуфтлик баҳсларида учичи ўринни кўлга киритиб, мусобақа натижасига кўра ўзбекистон ўш теннисчилар рейтинг жадвалида 6-ўринни эгаллаган эди. Шунингдек, 2015 йилда эса пойтахтимизда ўтказилган Республика Олимпия захиралари теннис мактаби очиқ биринчилиги мусобақасида иккичи ўринни эгаллади ва ўзбекистон терма жамоаси аъзоси бўлди.

Спорт, бир сўз билан айтганда, инсонни камолот, баркамоллик манзиллари сари етаклади. Бу оддий ҳақиқатни мазкур теннис мактаби ёшлари чин юракдан хис этиб улгайишти.

**Феруза НУРУЛЛАЕВА,
журналист.
Коракалпогистон Республикаси.**

АЁЛЛАРГА ФАМХЎРЛИК

Хайрия

Китоб туман таянч масканни директори Матлуба Шарипова тумандаги кам таъминланган, якка-ёлғиз кексалар ҳолидан хабар олиб, уларга дори-дармонлар етказиб берганларни мунаввар ташкил этди. Барча туман хотин-қизлар кўмитаси раислари хам ушбу жойда бўлиб, 10 миллион 64 минг сўмлик аёлларга мўжлалланган кийим-кечак, кўрпаётиқ ҳамда гиламлар совға килишиди.

Муборак газ конлари бошмагаси, Муборак газни кайта ишлаши заводи маъмурияти 12 гектарлик майдонни эгаллаган интернат ҳовли деворларини таъмилашда яқиндан кўмак бершишаёт.

— 30 йилдан бўён шу ерда меҳнат қиласман, — дейди тиббийт ҳамшираси Тамара Махамматова. — Кундуз Ҳусанова, Раъно Бегимкулова, Зайнаб Очилова, Мунаввар Норова, Тоштимер Раҳматов, Файрат Ҳусанов сингари ишчи-ходимлар майдонларини ташкил ишларни ташкилди.

Шахрисабз туман маданият ва спорт ишлари бўлими санъаткорлари томонидан янграган куй-кўшиклар даволанувчилар калбини кувончга тўлдириди.

**Шавкат СУЛТОНОВ,
журналист.
Кашкадарё вилояти.**

Дилором ШАРИПОВА:

“ЧЕМПИОН ҚИЗИМ БИЛАН ФАХРЛАНАМАН”

Үтган ийл август ойида Сараевода спортнинг дзюдо турнир бүйича ўтказилган жаҳон чемпионатида пастдарғомлилик Диёра Келдиёровага ракиби, голландиялик Жориен Виссерни маглубиятга уратиш учун бор-йүғи бир дақика-ю 39 сония кифоз килди. У бу муваффакияти орқали мазкур спорт турнирчийча Ўзбекистон тарихида илк чемпион қиз сифатида қоладиган бўлди. Мамлакатимизда чемпион қиз муносиб равишда кутиб олинди, айни пайтда у турли учрашувларда иштирок этётирилди. Диёранинг онаси, оиласининг бу ғалабадан ҳаяжони янада юкори бўлиши табийи. Хўш, унинг чемпион бўлишида оила аъзоларининг хиссаси нечоғлик? Шу саволлар билан Диёранинг онаси Дилором Шариповага мурожаат килдик.

— Аслида қизимни ушбу спорт тўгарагига олиб борган киши унинг бувиси, яъни раҳматли кайонноман, Гулсара Кувондиқова бўладилар, — дейди Дилоҳом Шарипова. Биз билан сухбатда. — Диёра болалигида жуда нимжон, салга шамоллаб қолаверарди. Шунинг учун бувиси уни спорта берамиз, деб, кўймадилар. Ба ўзлари уни дзюдо тўгарагига олиб борди. Деярли ҳар куни машшугул тугаргунча кутиб ўтирадилар. Кайонномам узоқ йиллар боғчада тарбиячи бўлиб ишлагани учунми, невараси тарбияси билан алоҳида шугулланардилар.

— Демак, сиз унинг спорт билан шуғулланишига унчалик эътибор қаратмаган экансиз-да?

— Мен ҳам, дадаси ҳам уни доим күллаб-куватлаганмиз. Аммо күп вақтимизни сарф-лай олмасдик. Мен ҳам боғчада тарбиячи

бўлиб ишлардим, қола-
верса, кетма-кет фар-
зандлар тарбияси билан
шугулланишимга тўғри
келди. Лекин бувиси хар доим у билан
бирга бўлди. Бир неча
марта Тошкентга, бел-

лашувларга бирга олиб боради. Тұңгич неварасы бүлгани учунни, унга алохида мәрх берган дилар. Афсуски, үзәри кейинги йилларда бетобланыб, мусобақаларига бора олмадилар. Шундай бұлса-да, ҳар сағар Диәра бувинининг дуоси билан йүлга чикарды: "Мен күрмасам ҳам ҳали эл күради, ютуқларинғи", деганлары хеч ёдимисдан чикмайды. Буны арангки, орадан бир

**Кайтартылған пайт
ларингиз ҳам бўлган
ми?**

бор афсус, бувиси күролмади, қызимнинг жаҳон чемпиони бўлганини.

— Назаримда, бувисининг ажодлари ичida полвонлар ўтганга ўхшайди...

— Тўғри топдингиз, у киши боболари ичда полвонлар ўтганини, уларнинг кураги ер кўрмаганини кўп айтиб берардилар. Ўёз эртак эшитгандек ишониб-ишонмай тинглаб ўтирадик. Бу гаплар эртак бўлмаганига мана энди ишонмай иложимиз йўқ.

— Диёра нимжонгина бўлганди, дедингиз. Спорт унга чиндан ёрдам берди-ми? Лекин у спорта мажбурликдан катнаган кизга ўхшамайди.

— Түгри, спорт уни хам жисмонан, хам руҳан чиниқтириди. Аввалига бувисининг илтимосига кўра тўғаракка қатнай болшаганди. Аммо сал кейинроқ уни мажбурлаб машҳулотларидан олиб қолишинг иложи бўлмади. Гарчи нимжонгина бўлса-да, лекин даражатларга чирмашиб олиши, шохлардан «туннинг» таъсирини

Гулрух
МҮМИНОВА
сұхбатлашды

Мамлакатимизда мустақиллик Йилларидан кирич бизнесе на хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, хусусий мулкнинг аҳамиятини оширишга мақсадиди кенг кўламли ислоҳотлар олиб борилиди. Тадбиркорларни хукук ва манфаатларни химоя қилишга қаратилган қонунчилик базаси яратилди ва у доимий равишда мустахкамлаб борилмоқда. Жумладан давлатимиз раҳбарининг 2015 йил 15 майдаги «Хусусий мулк. Кичик бизнес»

да тадбиркорлик субъектларига ушбу давлат органларидан кўрсатиладиган электрон хизматлар учун давлат солик кўмитаси хузуридаги Янги технологиялар иммий ахборот маркази томонидан бериладиган электрон раҳами имзо калити етарлидир.

Солик кодексининг
114-моддасида тадбир-
корлик субъектларига
нисбатан кирим қилин

мумаладан олиши ва
бир вақтнинг ўзида дав-
лат фойдасига ўз қарори
 билан мусодара килиши
мумкин эди. Энди тад-
биркорлик субъектлари
томонидан солик ба бож-
хона конунчилиги бузил-
ган тақдирда уларнинг
мол-мулклари факат суд
қарори билан мусодара
килинади.

Солиқ түловчи томонидан солиққа оид бир неча ҳуқуқбузарлық со-

ТАДБИРКОРЛИК — ФАРОВОН ТУРМУШ КАФОЛАТИ

ва хүсүсий тадбиркорлик-
ни ишончли химоя қилиш-
ни таъминлаш, уларни
жадал ривожлантириш-
йуладаги түсикларни бар-
тараф этиш чора-тадбир-
лари түбрисидэг фар-
мони ва унга мувофиқ бир-
катор конун хужжатлари-
га кирилтилган ўзгариш-
лар тадбиркорларга яна-
да катта имкониятлар
берди.

Жумладан, солик тұлашдан бўйин товлаш жиноятини биринчи марта содир этиб, жиноят аникланғандан кейин 30 кун давомида давлатга етказилган зарарни тұлғын коплаган тадбиркор пеняша бошқа молиявында борима турларини тұласа, жиноий иш күзғатилас-лиги ва у жавобгарларидан озод килиниши белгилап күйилди. Бу үзи билмаган холда қонунчиликнинг бузилишига йўл кўйган тадбиркорга зарарни тұлаб, яна ўз фАОШИЛТИН давом этириш имконини беради. Шуннингдек, маҳсус фармона билан 2015 йилнинг 1 июлидан бошлап якка тартибдаги тадбиркорларга, фаолият туридан келиб чиқсан холда, ҳар бир ёлланған ишчи учун энг кам ойлик ишахининг 50 фойзи ми-

дорида сууркта бадалива 30 фойзи микдорида катыйй белгиланган солик түлаш шарти билан бир нафардан уу нафаргача ишчи ёллаш хукуки берилди.

Якка тартибдаги тадбиркор касб-хунар коллежни битириувчисини ишга ёллаган бўлса, коллежни тамомлаганидан эзтиборан ўн иккى ой мобайнида катыйй белгиланган соликни тўлашдан озод этилади. Ушбу нормага биноанди август-октабрь ойларида 81 нафар якка тартибдаги тадбиркор томонидан кўшимча иш ўринлари яратилиб, 144 фуқаро иш билан ташмийланди. Тадбиркор илгари электрон ракамларимзо калитини олиш учун солик, статистика, банклар ва бошقا идораларнинг ҳар бирига маблалға тўлар эди. Эндилик

дир этилган тақидирда жарима тарзидаги молиявий санкциялар учун оғир бўлмаган молиявий санкцияни оғирроқ жарима билан қамраб олиш ёхуд тайинланган жарималарни тўлиқ ёки қисман кўшиши орқали солиқка оид хукуқбузарликлар мажмии бўйича кўлланлади. Бунда жариманинг узил-кесил миқдори жариманинг юкори миқдори назарда тутилган хукуқбузарлик учун белгилангандан энг кўп миқдордан ошиши мумкин эмас.

Масалан, солик түловчи харидорга пластик карточкалар асосида

тұлғаларни қабул қылышни рад этса (жарима энг кам иш ҳақининг 100 баравары микдорида) ва нақд пулда харид қилинган товарлар учун назорат-касса машинаси чекини бермаса (жарима энг кам иш ҳақининг 30 бараваридан 50 бараваригача), бундай ҳолатда илгари ушбу иккита ҳуқуқбузарлықнинг ҳар бири учун белгиланған молиявий жарималар күлланилиб, суммаси энг кам иш ҳақининг 150 бараваригача микдорни ташкил этарди. Энді эта ҳар иккала ҳуқуқбузарлық учун назарда тутилған молиявий жарималарнинг фәқат оғиррек микдори, янын энг кам иш ҳақининг 100 баравари

микдори кўлланилади.
Энг муҳими, конунчиликда белгиланган имтиёзлар ва преференциялар, кафолатлар ва хукукларнинг кичик бизнес ҳамда тадбиркорлик субъектлари томонидан ваколатли органларга ва ташкилотларга ёзма равишдаги муроҷаатларсиз кўлланилиши белгиланни

Биргина жорий йил бошидан бүен вилоядта 3,3 миннга яқин кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари 11,5 мыңнан ашыраға дейін

Худойберди
ХОЛБОЕВ,
Кашқадарё вилоят
Давлат солиқ бош-
қармаси бошлиғи.

Шифокор хузуридаги ёшгина аёлнинг ранглари анчагина униқиб қолганди. Мутахассислар уни обдон текширишди, аммо натижалар аниқ бир ташхис кўйишга етарли эмасди. Юрак фаолиятида ҳам озрок ўзгариш бор, кон босими вақти-вақти билан ошиб туради, организмдаги умумий ахвол яхши эмас. Бу натижалар аёлнинг шу якин кунларда нимадандир қаттиқ асабийлашганидан дарак берарди. Шифокор у билан сухбатлашиб кўрди, аёл қаттиқ асабийлашганини, яқиндагина турмушидан ажрашишга мажбур бўлгани, тўғрироғи, қайнонаси шунга мажбур қилганини айтиб берди. Шундан сўнг врач унга керакли муолажаларни ёзиб бергач, руҳшунос мутахассисга ҳам мурожаат қилиши янада яхшироқ натижада беришини таъкидлади.

Ҳақиқатан ҳам кўшини уйда турувчи эрининг ажралиш тўғрисида ҳеч қандай расмий хужжатларни амалга оширмасиданоқ уйланниб олиши ҳар қандай аёл учун оғир зарба. Бу зарбани енгишда кимdir якниларининг кўмагига таянди. Аммо эрекак кишининг факат онаси хоҳиши учунгина иккинчи бор уйланниши, фарзанди ва рафиқасига нисбатан ҳеч қандай масъулият ҳис килмаслиги нимадан далолат беради, нега бу ҳолга атрофдагилар индамай қараб туришади. Тўғри, аёл бу ҳолатда судга мурожаат қилиши, ўз ҳақ-хукукларини конунан тиклаб олиши мумкин. Аммо... кўнглини қандай тикилайди, унга руҳий оғирек етказгандарга нисбатан ҳам чора бормикан?..

Оилавий ажралишлар бўйича маълумотларни караб чиққанимизда ҳақиқатан ҳам вилоят миқёсида бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан ошганлиги маъмур бўлди. Унинг сабабларини бъязи худудлар мисолида таҳлил қилишига ҳаракат қилинди.

— Туманимиз бўйича айтадиган бўлсам, оилавий ажримларнинг катта қисми қайноналарнинг ёш оиласа босими остида содир бўялпти, — дейди Тайлок туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар кўмита-си раиси Мўътабар Йўлдошева. — Қайнона келин ёқса, у ҳар қандай ҳолатда ҳам фарзандини ўша аёл билан яшатади, агар ёқмаса-чи? Афуски, бу шунчаки кўрганларим

эмас, балки статистик маълумотлар. Янни оилавий ажралишлар ичida айнан қайнона-келин муносабатлари биринчи ўринда турниди, ундан сўнг эр-хотин ўтасидаги ўзаро келишмовчиликлар ва бошка сабаблар эгаллашти. Тўғри, мазкур муаммо йигит-қизларнинг оиласа тайёр эмаслиги, янни йигитнинг қатъий, мустақил фикри йўқлиги, қиз боланинг ўй ишларида укувсизлиги билан ҳам белгиланди. Аммо бу масалада оналар доим кенгфөъслик қилишади. Афуски, бугун оналаримизда ана шу фазилатнинг ўзи камёб.

Ушбу муаммони барта-раф этиши бўйича маҳалла-ларда комиссиялар ишлайти, таълим мусассасаларида давра сухбатлари ўтказида. Аммо буларнинг ўзи етарили эмас, назаримда. Бир неча марта маҳалла расиали иштироқидаги йиги-лишларда оилавий ажримларнинг олдини олиш, но-тинч оиласар сонини камайтириш бўйича комиссиялар масъуллигини ошириш, бу масалада жамоатчилик на-зоратини йўлга кўйиш бўйича таклифлар киритганман. Шундай оиласар маҳалла фуқаролар йигинлари қошидаги кенгаш томонидан чи-кирилиб, кенг жамоатчилик, маҳалла оқсоқоллари, фаоллари иштироқида мухокама қилинса, назаримда шу оиласадаги вазият бирмунча ўзгарган бўларди. Ахир ҳар бир оиласадаги вазиятни маҳалла фаоларидан кўра яхшироқ биладиган одам йўқ.

Кўшработ туманида бу

борадаги вазият бирмунча бошқача. Туман хотин-қизлар кўмитасидан олинган маълумотларга кўра, ўтган тўккиз ой давомида Кўшработда 54 та ажрим холати кайд этилган бўлиб, уларнинг 24 таси эр-хотин келишмовчилиги, 17 таси фарзандсизлик, еттиласи қайнона-келин келишмовчилиги ва қолгани турли сабабларга кўра содир бўлган. Эътиборлиси, бу сабаблар ҳар бир худудларда турлила кўринишлар ва фойзларда кўринади. Аммо уларнинг ўқилдириш кўпроқ ўшларнинг оиласа тайёр эмаслиги, ёши катталарапнинг ёш оиласларга ҳаддан ташқари босим ўтка-зиши билан боғлиқ. Бу бўйича жойларда қатор ишлар ҳам олиб бориляти.

— Шу йил давомида туман хотин-қизлар кўмитаси, тибиёт бирлашмаси, ФХДЁ бўлими, «Соғлом авлод учун» халқаро ҳайрия жамармаси, «Маҳалла» ҳайрия жамоат фонди, ҳалқ таълими бўлими ҳамкорлигига даромади, тадбирларни ўтказида. — дейди Каттакўрғон туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар кўмита-си раиси Гулмира Ҳакимова. — Тумандаги 101 та умумтаълим мактаблари, 12 та касб-хунар коллеж ўқитувчи ва ўқувчилари ҳамда ота-оналар иштироқида 12 йиллик таълимнинг мажбурийлиги, ўқувчилар давомати, мумомалा ва кийиниш маданияти ҳамда эрта ва қариндошлар ўтказидаги никоҳларнинг салбий оқибатлари тўғрисида давра сухбатлари ва йигилишлар ўтказилди.

Долзарб мавзуу

Колаверса, туман хотин-қизлар кўмитаси қошида ташкил этилган «Аёллар маслаҳат маркази»нинг ҳам оиласадаги нотинчиларнинг олдини олишдаги рол катта бўлаётir. Хусусан, шу йил давомида марказга 75 нафар аёл мурожаат қилган. Оилавий келишмовчиликлар, моддий ёрдам, ишга жойлашиш, соғлигини тиклаш ва хукуқий масалаларда мурожаат этган бу аёлларнинг муаммолари ўрганиб чиқилиб, ҳал этилмоқда.

Ҳақиқатан ҳам, нафақат хотин-қизлар кўмитасидан, балки маҳалланинг ўзида ҳам аксар оилавий мажаролар ижобий йўл билан ҳал этилаётганини, маҳалла-лардаги яраштириш комиссиялари, диний мәърифат ва маънавий алжокий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари, фаолларнинг саъи-харакатлари билан оилавий мажароларнинг олди олинмоқда. Аммо... агар рақамларга назар ташлайдиган бўлсан, оилавий ажримларнинг асосий сабабларидан бири, яни эрта турмуш қуриш ҳолатлари, ёғлиг օналар сони ҳам вилоятда ўтган йилга нисбатан ошганлиги бу борада тизимли ишларни амалга ошириш лозимлигини такозо қилиди. Хусусан, «Оила» иммий-амалий маркази, вилюят Репродуктив саломатлик маркази, шунингдек, қатор нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ҳамкорлиқда масала чукуррек ўрганилиши ва натижалар бўйича аниқ чорада-тадбирлар ишлаб чиқилиши лозим, назаримизда. Сабаби, бугун тарғибот ишларнида факат маъруза ва маслаҳат билан намигариди эрибди бўймаслиги аллақачон кўпчиликка маълум. Бу масалага руҳшунос мутахассисларни жалб қилиш янада муҳимроқ. Сабаби, юқорида мисол тарқасида келтирилган воеада аёл қишининг факат соглигига зарар етайдиган бўлса, бальчи ҳолатларда унинг чет элга ишлашга кетиши ва турли муаммоларга дуч бўлиши, ота-онаси оиласига қайтгач, яна бошка бир оилавий келишмовчиликларнинг юзага келишига турти бўлади. Ўртада фарзанд тарбияси, унинг руҳи билан боғлиқ ҳолатлар эса бу масалада ахволни янада жиддий эканини кўрсатади. Тарғибот ишларида факат қизлар эмас, йигитларни ҳам кўпроқ жалб қилиш лозим. Негаки, юқорида таъкидланганидек, турмуш курган йигитнинг масъулиятлизилиги, ўз сўзини айтиб билмаслиги, оиласа эътиборсизлик билан қараши ҳам оилавий ажралишларда муносаби фоизларни эгаллашти.

Гулруҳ Мўминова,
“Оила ва жамият”
муҳбири.
Самарқанд вилояти.

СКАФАНДР – бу сўз юнона ва французчадан кириб келган. Сув остига тушишда, шунингдек, стратосфера ва космосга учишида кийиладиган, нафас олиш учун кислород билан таъмин этиб турувчи аппарати бўлган маҳсус герметик кийим «скафандр» деб атасида билиши яхши биламиз.

Хўш, бу сўз қандай маънога эга? «Скафандр» сўзи асли «қайиқ одам» деган маънони англатган. Бу маъно скафандр кийган одамнинг сувда ёки космосда сузиб юришидан келиб чиқсан бўлиши керак.

Фаввослар киядиган ска-фандр резиналанган матодан тикилади.

Ўзбекистон Миллий энциклопедияси

ЧАНОҚ ВА ЧАНДИК «Пахта чаноғи» бирикмасини кўп ишлатамиз. «Чаноқ» аслида, «идиш» деган маънони билдириган. Қадимда ёрочни ўйиб ишланган тузлук ёки коса ҳам чаноқ деб аталаради. Пахта чаноғига ҳам дикқат билан қарсангиз, ёроч ўймакорлиги на-мунасидай, кўлда ўйиб ишлангандай таассурот беради. «Ўзбек тилининг этимологик луғати»да изохланишича, бу сўзининг туб илдизи «чана» сўзи «ўй», «чукурча ҳосил қил» деган мазмунни билдириган. Чандик ҳам текис юзда ё тананинг бошча жойида чукурча шаклида бўлади. Эҳтимол, чаноқ ва чандик сўзлари битта илдиридан ўсиб чиққандир. Лекин «Ўзбек тилининг этимологик луғати»да изохланишича, «чандик» сўзининг илдизи «зич килиб бирлаштир» мазмунини англатувчи «чанди» феъли деб кўрсатилган.

ЧИГИТ ВА ЧИФИРИК «Чигит» сўзининг «боғла» маънодидаги «чиғ» феълидан пайдо бўлганини айтиб ўтган эдик. Қарангки, пахтани чигитдан ажратиб оладиган кўл асбоби номини билдириган «чиғириқ» сўзининг ҳам ўзаги «чиғ» феълидир. Қадимги тилимизда «чиғ» феълининг «боғла» маъноси билан бирга «айлантир» деган маъноси ҳам бўлган.

Ойсут чигириқда пахтани чигитдан ажратиб олаётган эди, ташқаридан от дупури эшилтилди.

Журналдан

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади.

Инсоннинг дунёга келиши мўъжиза...

Бу ҳикмат замирида бир дунё ҳакиқат яширин. Бугун фарзандини ёргу дунёга келтира туриб, ҳаёт ва мамот "жанг"ни бошдан кечираётган минглаб аёлларнинг саломатлигини асраб-авайлаш, она ва бола саломатлигига давлат сиёсати даражасида эътибор каратиш, айникса, янги йилимизнинг Президентимиз ташаббуси билан "Соғлом она ва бола" деб номланишида ҳам ўзига хос миллый кадрияларнинг тажассумини кўриш мумкин.

Республика ихтисослаштирилган акушерлик-гинекология маркази Нукус филиали шифокори Онесия Сайтова ҳакида сўз кетса, ўз қасбининг ҳакиқий фидойиси, шунинг учун ҳам кўксига қаҳрамонлик юлдузи тақилганда, дейа таъриф беришади кўпчилик.

Қорақалпогистон Республикасининг Чимбой туманида оддий оиласда турилиб вояга етган Онесия Сайтова ўзининг бетакор ҳаёт йўлини хотирларкан, ёшлиқдаги кизиқишилари уни шу соҳага етаклаганини алоҳида тъкидлайди.

— Ҳеч эсимдан чиқмайди, болалар боғчасига борган пайтларимда тарбиячи опа ширинлик таркаторди. Тенгдошларим ўзларига берилган ширинликларни шу заҳотиёқ еб кўйишига, мен ҳалигини сенингина сумкамага солиб, ота-онамга деб олиб кўярдим. Уйдагиларим ҳайрон қолишарди.

Ёдимда, бир гал отам қаттиқ бетоб бўлиб қолди, шифокор чакиридик, муолажаларни олиб бўлгач, тузалиб кетди. Ўшандо бундай холатлар рухимга қаттиқ таъсири кўлган учунни, "Катта бўлсанам, албатта шифокор бўламан, ҳеч ким касал бўлмайди", дердим. Тиббиётта меҳрим, хавасим шундай бошланган. Шароит бироз оғирроқ бўлса-да, оиласиздагиларнинг ишончи, эътибори кучлилиги боис Андижон тибиёти институтига ўшига кирдим. Инсонаста илмга иштиёқ бор экан, ўқишиндан тұхтамайди, уни моддий ва бошша тўсиклар енга олмайди. Буни мен ҳаётим давомида кўп бора кузатдим.

— **Оила инсоннинг ҳаётини ве келажагини белгилашда ўзига хос рамзий пойдевор хисобланади.** Шу маънода сиз ҳам ҳамкасларнингизга ўхшаб, әртао кеч юртдошларнинг сихат-саломатлиги йўлида қайғуриб, умрингизнинг кўп дамлари уйдан кўра кўпроқ иш жойингизда ўтади. Бундай пайтада албатта, умр йўлдошингизнинг зимманингиздаги маъулиятни чин дилдан хис этиши, тушуниши куч-ғайрат бағишила керак, тўгрими?

— Албатта, оиласда баҳтили бўлган инсон жамиятда ҳам саодатли, омади яшайди. Ўзимдан киёс, институтда ўқиб юрган йилларимда Кўуанишибай ака билан тақдиримиз boglandi. Шифокорлик фаолиятимни келинлик хизмати, аёллик вазифалари ва оналик масулиятни билан тенг олиб борганман. Дастан-лаб Шуманай туманиндағи қишлоқ шифохонасида иш бошладим. Бу ердаги фаолиятим назарий билимларимни амалиётда синашга имкон берди.

Сира эсимдан чиқмайди: бир куни тургук бўлимига ўлим билан олишиб ётган аёлни олиб келишибди. Бор кучимизни, аввало, онанинг, кейин эса ҷаҳалокнинг ҳаётини саклаб қолишига сарфладик. Ўша келинчага жуда қўйинчилик билан бо-

**Онесия САЙТОВА,
Ўзбекистон Қаҳрамони:**

ОНАНИ АСРАСАК – БОЛАНИ АСРАЙМИЗ

лани дунёга келтирида. Бир маҳал кутилмаганда юраги тўхтаб қолса бўладими. Ҳаммамиз бу ноҳуш ҳолатдан шошиб қолдик. Бирданига ўзимни кўлга олиб, ёнимдаги терапевт шифокорга беморнинг юраги атрофи, тўртинчи қовургани кўкракнинг ёнидан белгилаб, чизиб

бу касбда фидойилидан ташкири ўзгалар ҳаёти учун ҳам жавобгарлик биринчи ўринда туради.

...Киши кунларининг биринча Коқаўзак туманида оғир бемор борлиги ҳақида ҳабар келди. Биз зудлини билан айтилган манзил сари отландик. Йўл ярмига келганимиз-

бошлади. Яқинларига "ўлим" хабарини етказишга кетаётган ҳамшира шовқин-суронда "Нима бўлди?", деб бакиради. Биз эса қувонганимиздан бир-биримизни кучоқлаб табриклардик. Ҳаёти асраб қолинган ҳар бир аёл — ўша оиласа худойимнинг кўрсатган бебаҳо марҳаматидир.

— **Президентимиз Фармонига биноан сиз 1997 йилда "Ўзбекистон Қаҳрамони" юксак унвонига сазовор бўлган эдингиз.** Бундай улкан эътироф масъулиятли ва шарафли меҳнатнинг муносиб кадрларнинг англатади.

— Давлатимиз раҳбарининг Фармони телевизор орқали ўқиб эшиттирилгандан оиласига даврасида эдим. Шунда, биласизми, биринчи на- вбатда фарзандларимнинг юз-қўйларида ҳар куни бошлирида парвона бўлиб юргувчи меҳрибон волида мухтарамасидан фахрланиш туйгусини сездим, қолаверса, оиласигиз суняниги бўлган турмуш ўртоғимнинг ҳам менга мамнун термилиб, чин юракдан бундай шарафли мукофотга лойик кўрилганим учун муҳтарам Юртбошимизга миннатдорчилик билдиригани кўш қанот бўлди. Кейин ҳамкасларим, танишу бегоналарнинг чексиз кутловларидан бошим осмонга етди.

Биласиз, ҳар бир оиласда ота-онани фарзандлар ўзла-рига идеал деб хисоблаша-

беришини сўрадим. Дарҳол унга шошилинч тез тиббий ёрдам кўрсатдим. Аёлнинг юраги яна ура бошлади, бу бизлар учун чинакам баҳт эди. Жимгина ётган ҷаҳалок ҳам бу янгиликни сезгандек, бирдан йиглаб юборди. Ёнимдаги шифокорларнинг кўзларига севинч ёшлари инган ўшандо... Демак, ҳар қандай шароитда ҳам шифокор ўқиши ва изланишдан асло тўхтамаслиги керак.

— 40 йилдан ортиқ муддат давомида соғлини сақлаш вазирилиги тизими ва бошқа турли соҳаларда бўлим бошлиги, акушергинеколог сифатида фаолият юритдингиз. Айтишларича, мингдан ортиқ мурakkab операциялар давомида неча юзлаб аёллар шахсан сизнинг камтарона на хизматнинг түфайли оналик баҳтига эришган экан...

— Тиббиётда яна бир қизиқ парадокс бор-да: яни, шифкор инсон ҳаётини саклаб қолар экан, баъзан унинг ўзи хавф остида колишини ҳам унутмаслиги керак. Яни,

да машинани сирпанчик айлантириб, йўл чеккасига чиқариб юборди. Ҳаммамиз фалокат бўлиши муқаррарлигини сездик, шунда ҳам кўлимдаги қон солинган идишина маҳкам ушлаганча уни юкорига кўтариб, ҳаёлимда ўша беморга тезроқ ёрдам бериш учун уни асрарим кераклигини ўйладим. Нихоят машинамиз тўхтади. Эсон-омон ўша оувла тиббиз.

Яқинда эса яна бир қизиқ воқеа содир бўлди. Ҳомиласидан айринган аёл кўп кон ўйқотиб, шифохонамизга келди. Қанча ёрдам кўрсатмайлик, фойда беравермади. Ахволи оғир, ишонасизми, сўнгги нағасини олайтган беморга қандай кўмак берасиз? Умидимиз узилид, ҳатто хонадаги ҳамшираларга ҳам руҳсат бердик. Барibir кўнглимнинг бир четида ишонч борлиги боисми, ёки Аллоҳнинг мадади туфайлими, билмайман, ўз ишими охиригача етказиб кўйайн, деб кесилган жойини тикиб бўлгандим ҳамки, бир маҳал аёлнинг юраги секин ура

ди. Уларнинг ана шу орзумидини ҳаётда ислотласангиз, сизга муносиб бўлиш учун тинмай изланади, бор куч ва қобилиятини сарфлашга интилади. Ҳаётда иккисинсон бир-бирини тушунса, хурмат қўлса, ва энг мухими, аёлни киши эридан бир погона пастда турса, ана шу оиласда соглом ва эркин фикрли болалар, ўғлонлар улгаяди. Шахсан бизнинг хонадонимизда шундай мухит ҳукмрон. Тўрт ўглим — суюн тофларим. Уларга энг яхши тълимни ўзимизнинг шахсий ибратимиз орқали берамиз. Чунки, оиласда мухит билангина боланинг таълими ва тарбиясини йўлга солиши мумкин.

— **Тажрибали мутахассис сифатида айтинг-чи, аёл соглом фарзандни дунёга келтириши ва ўзи ҳам саломатлигини асрарши учун нималарга кўпроқ эътибор бериши керак?**

— Хомиладор аёл қанча эрта ўз соглигига жиддий эътибор қаратса, бўлғуси фарзанднинг саломатлиги шунча кафолатланади. Бунда, ўз вақтида оқванишни тудади. Булар жуда оддий, кундаклик жараёнга ўшайди. Аслида соглом турмуш тарзини белгилайдиган асосий барометр ўз кўлимизда. Бу каби ҳаётий қоидаларга амал килиб, фарзандни соглом дунёга келтирган аёл энди бутун диккат-эътиборни ўзи ва боласига иккиси баробар кўпроқ қаратиши керак. Яни, кейинги хомиладорликкача ҳомила масофаси-муддатини жиддий сақлаши лозим. Айрим аёллар кетмаёт фарзанд кўриб олайин, кейин ишим билан бемалол шуғулланаман, деб ўйлади. Бу, мутлақо хато фикр. Она сути билан фарзанд озиқланадётган вақтда аёл яна хомиладор бўлса, иккиси на-

вар болага озуқани тенг тақсилмай олмайди. Она сутида бола зарур барча витаминлар бор. Соғлом бола менинг назаримда, факат жисмоний эмас, маънавий жихатдан ҳам етук бўлиши керак. Бунда эса азиз аёлларимизнинг болага эътибори, меҳр-муҳаббати назарда тутилади. Ҷаҳалокқа овора бўлиб, болага етарлича эътибор бермасангиз, унинг кўнгли ўқиси қолади. Жисмоний ва руҳий бутунлик ўйнлашасигина фарзандимиз орзум кўлганимиз каби баркамол ўсади.

— **"Оила ва жамият" мухбири
Камола АДАШБОЕВА сухбатлаши.**

ЭЪЛОН! ФИЛИАЛ "ХАЛҚАРО ПОЧТАМТ" АО "УЗБЕКИСТОН ПОЧТАСИ"

Проводится конкурсный отбор на выполнение работ по капитальному ремонту здания таможенного комплекса филиала «Халқаро почтамт» АО «Узбекистон Почтаси» расположенной по адресу:

г. Ташкент, Мирабадский район, ул. Туркестанская, дом №4.

Заявки на участие в конкурсе принимаются в течение 15 (пятнадцати) календарных дней со дня опубликования объявления.

Справки по телефону: 233-81-16

...Кудаларининг кутилмаган "ташиф" и Захро опани каттиқ ранжитди. Минг бир хаёлда ўтирганида, кенжакири Зарина нинг овозидан ўзига келди. Хонтахта устидаги кўйган 2-3 та онга кўзи тушди-ю, ўксисиб йиглади...

— Кизим хали ёш, катта кудаларимдан анча панд едим. Энди бу сафар ўйлашиброк куда бўламан.

Кунда-кунора гоҳ кайнонаси, гоҳида кайсинглиси билан чикишолмай йиглаб келган Наимани кўриб, ўртакаси Нозимага келган совчиларга Захро опа охирни шундай жавоб берди. Уйида оғир юмушларни бажармай эрка ўсан қизларнинг каттаси тўрт йил дегандада бегона оиласа кўнекиди. Шунгача она боёкишнинг

Азиза опанинг мулодим гаплари, ундан ташқари узоқ қариндош ҳам эканлиги мезонини ўйлантириб кўйди.

— Биласиз, кизим якинда коллежни битирди. Энди, дадаси ҳаммасини ҳам эркалган. Шаҳарга якин жойда турганимиз учун бизда боғ, мол-хол йўқ. Шунга бўлса керак, иш қилишни билишмайди...

Каромат опа гапни бўуди:

— Ёш бўлгандан кейин иш қилишни билмайди-

Ҳаёт чорраҳалари

ликлари бошланди. Куда томонда учинчи қизининг оиласидаги муаммоларини, қайнонаси билан жанжал қўлганини инобатга олмаса, оиласа яхши муносабатлар билдирилди. Ҳамма ҳавас қўлгудай тўй, келин ва кўёв бўлди. Захро опа эса иккичи қизини "кутук жойга кўндиригандан" суюнди.

Акасини кўришга борган Захро опа қизининг ҳам ўйига кириб ўтди. Негадир, якинлашгани сари ҳовлидан шовқин-сурон эштиларди. "Онанг сенга ҳеч нарсанни ўргатмаган экан", "Хой, қандоқ ноушуд қизсан, бу нима қўлганинг?", "Сен ўзи йиляшдан бошқа ишни ҳам билишсанми?". Бу гапларга ишонгиси келмасди. Эшик олдида котди. На ичкарига кириши ва на қайтиб кетишни билмай турган вақтда Азиза опа чиқиб қолди.

— И-я, нима қилиб эшик олдида турибсиз? Яхшимисиз, қани, ичкарига киринг.

Овоз мулойимлашди.

— Тинчмисизлар, бир сизлардан хабар оли, деб келдим. Нозима кизим, яхшимисан...

Кизарган кўзларини олиб қочаётган қизидан ҳол-ахвол сўради. Мехмонни уйга бошлаб киришиди. Дастроҳон атрофидаги сухбатда ҳеч қандай нокурайликни сезмаган Захро опа ўйига бориб ҳам бўлган воқеани ўйлади. Ой-куни якинлашган қизининг кизарган кўзларини чарчоқка йўйди.

... Мана ўша воқеага ҳам иккига йил бўлиби. Уч кун аввал бир ёшли ўғлини олиб ўйига аразлаб келган Нозима бу сафар она-ўғил бир бўлиб урганини айтиб йиглади. Бир соат аввал кириб келган кудаларининг қизини ёмонлаб нон ёпиши билмаслигини айтиб, ўтган хафта ёғлан нонларидан кўйган иккичасини олиб келганди.

Шу ўйга ялиниб келган бу аёлнинг айтиган сўзларини эслатганида барибир айбордга ўзи чиққанини ўйлаб ўксинди. Биринчи қизидан кўйган, энди якин қариндошлари шундай иш килган бўлса. Қизини олиб кетгани келиб ҳам "томоша" кўрсатган кудаларига бир оғиз ёмон гапирмади. Ҳамма муаммони босиклик билан ҳал қилди. Орадан йиллар ўтиб, кудалари билан муносабатлари изига тушиб кетди. Аммо, ўртада синган ишонч қолди...

Уарнинг сухбати узок чўзилди. Айтилаётган гаплар Захро опани дилида "розилик" учкунларни ёқди. Лекин эри билан маслаҳат килиши, қизнинг ҳам кўнглини сўраси зарур эди. Яна келишларини айтиб, меҳмонлар хайрлашиди.

Сўнгра Нозима билан гаплашди. Махаллада Сарвар билан танишилгани, қизнинг ҳам кўнгли борлигидан кувонди. Кечга якин кириб келган Карим акага меҳмонлар дарагини етказган Захро опа табиатан камгап бу инсондан "Аввал яшилаб сўраб-суршитир, қизингнинг ҳам кўнглига қара", деган жавобни олди.

Кўнглига эртасигаёт ота ўйига бориб, опа ҳақида сўраб-суршитириш истагини тугди. ...Иккичи марта келган совчиларга розилик берилди. Тўй тайёргар-

Камола АБДУМАЛИКОВА.

Болаликда тушган суратларим унчалик кўп эмас. Синфодашларим, дўстларим билан ўтган бетакрор лаҳзалар мурхланган ўша расмларни кўрганимда ҳар гал хаёлан ўша баҳтиёр дамларга сайр киламан...

Эндиликда суратга тушиш муаммо эмас. Чунки кўл телефонларининг деярли ҳаммасида суратга олиш мосламаси ҳам бор. Тенгдошларимизнинг шахсий расмлари эса соат сайн кўпайиб бормоқ-

ёшлар орасида, балки катталар ўртасида ҳам "сельфи"га тушиш урға айланди. Бу борада санъат соҳасидаги инсонлар етакчилик килалётгани янада ачинарлидир. Сабаби, ёшлар орасида уларга тақид киладиганлари йўқ эмас. Улар йигит-қизларимизга "кайниш"дан тортиб, "ўзини тутиш"га бўлган жараёндаги ҳолатлар би-

ХУДБИНЛИККА ЕТАКЛОВЧИ ЙЎЛ

да. Уйда, кўчада, таълим муассасасида, емакхонада, хуллас, дуч келган жойда. Бу суратларнинг гайримларини кўриб энсангиз қотиши аник. Чунки, уларда ахлоқсизлик, бачканалини ва маданиятсизлик манзаралари акс этиб туради. Аслида, суратга тушишда ҳам мевъёр, эстетик дид ва ўзига хослик бўлиши керак эмасми?

Хозирги кунда "сельфи" — ўзини ўзи суратга олиш тобора авж олиб бораётти. Мутахассисларнинг фикрича, суратга тушишнинг мазкур тури инсониятни ботқолик, худбинлик сари етаклаб, уни кўплаб муаммоларга дучор қилиши мумкин экан. Бир қарашда бу "хунар"нинг ҳеч қандай салбий томони йўқдек. Бирор, унинг ўзига хос "коида"лари мантиқка ҳам, ақла ҳам тўғри келмайди. Гарбу Шарқда истикомат килалётган замондошларимиз, айниска, айрим ёшлар ўзини ўзи суратга олишга шу қадар берилиб кетдики, охири руҳшунослар буни хасталик деб эълон килдилар.

Селфимания касаллиги Шарқда эндинга "болалаб" бораётган бир пайтда гарбликлар интернет тармогига унинг даҳшатли оқибатлари тўғрисида бот-бот хабарлар ёзишмокда. Масалан, американлик 17 ёшли ўсмир қиз ўзини шаҳарнинг гўзал манзарасида суратга оламан деб, 12 қаватли бинодан паста кўлаб, ҳалоғ бўлган... Эндинга археолог сифатида иш бошлаган ёш мутахассис ўрмонда ўзидан эллик метр нарида турган она бўри билан "эсадалик" учун расмга тушаётганида, унга йиртиклилар галаси хужум қилган...

— Сельфи ишикбозлари маънавий қашшоқлик сари бораётганликларни билишмайди. Чунки, улар шу ишга муккасидан кеттган. Маънавий дунёси бор, дунёкараши кенг, жамиятда ўз ўрнига эга инсон ҳеч қачон "сельфи"га эхтиёж сезмайди. "Сельфи"чиларнинг аксари эса ўзларига бино кўйган, ташки кўриниши билан фахрланадиган, шов-шувга ўти инсонларидир,

— **дайди Андикон давлат универсitetining психология фани ўқитувчиси Отабек Мухторов.** — Улар нарцисизм (атрофагиларнинг эътибор ва эътирофи ҳамда ўз кўринишига қарамалик) гирдобига тушшиб коладилар. Улар суратлардаги ҳаётни ҳақиқий турмушдан афзал кўради ва ўзлари яраттган дунёнинг шодлиги билан банд бўлиб, умрнинг кадрини вактида англай олишмайди. Бундан ташки, сельфимания касаллиги гапишида асаб билан боғлиқ бир канча муаммоларга олиб келади. Инсонда ўзини бошқалардан устун кўйиш, худбинлик, жizzакилик сингари иллатлар пайдо бўлади.

Кейинги пайтларда нафакат

лан бирга "сельфи" борасида ҳам "ибрат" бўлишаштири. Уларнинг "сельфи"ларида қачон, қаерда, ким билан бўлди, нима тановуву килаяпти, ҳозир қандай юмуш баҳраётганидан то ювишин хонасидаги суратларигача ўз аксини топган. Буни кўз-кўзлашдан нима наф борлиги эса уларнинг ўзигина аён.

...Якинда касб-хунар коллажларидан бирига иш юзасидан боргандим. Ишонсангиз, йўлакда ўзини ўзи суратга олаётган икита ўкувчи йигитни кўриб, ажабландим. Уларни кийган кийимидан ўкувчи эмас, кўча боласи дейишиниз мумкин. Мазкур билим даргоҳининг зиёлилари бунга бефарқлиги, мени ажаблантириди?

Психологлар бугун сельфимания хасталиги уч босқичда, яни, номуназам, ўтирик ва сурункали ривожланишини айтишмокда. Илк босқичда киши бир кунда ўзини уч мартагача суратга олади, бироқ уни ижтимоий тармокларга жойлаштиримайди. Ўтирик босқичда ўша суратлар ижтимоий тармокларга юкланди. Сурункали сельфиманияда эса киши ўзини тасвирга олиш истакларини идора қила олади ва кунинг б тадан кам бўлмаган суратларини интернет орқали бошқаларга кўрсатади.

Тиббиёт мутахассислари эса гурух бўлиб сельфи тушиш мақсадида таналарнинг бир-бираига якинлашиши паразитларнинг юкишига — педикулэс касаллиги таркалишига сабаб бўлиши мумкинлигини айтишмокда.

"Сельфи"га боғланиб қолиш ҳар кимнинг шахсий иши. Аммо, бу суратлар "ўргимчак тўри" орқали оммага улашилар экан, шахсийлик доирасидан чиқиб кетмаслиги лозим. Сельфиманиядан холос бўлиш учун, энг аввало, "Нима учун суратга тушяпман?", "Шунинг менга, оиласига қандай фойдаси бор?", "Ўткинчи ҳоҳ ҳавасларга сарфлаган вактимни, илим олишга багишласам бўлмайдими?" сингари саволларга жавоб излаш керак, назаримда.

Бир кунда расмга тушиш, уни интернет тармогига жойлаш, суратлар кўйилган "бахо"лар билан танишиши ва таҳлил килиш учун ўртака уч ярим соат вақт кетади. Бехуда кетган шунчак вақт мобайнида эл-юрга нарида турган бўйида ўзларни килирадиган бирор фойдали юмуш билан шуғулланиш, китоб ёки газета-журнал мутола килиш яхши эмасми? Бу касалликнинг олдини олиш борасида ота-оналар, педагоглар, ўзини ўзи бошқариш органлари фаоллари бефарқ бўлмасликлари лозим. Зоро, касалликни даволашдан кўра, олдини олган маъкулдир.

**Миролим ИСАЖОНОВ,
Андикон вилояти.**

КУЙГАН НОН ХИДИ

юраги санчиб, қон босими ошадиган бўлиб қолди. Энди навбат Нозимага келганида ўчновни етти олиб кесишига қарор килди. Кизларини эрка-лаб ўстирган Козим ака-нинг эса дарди ичиди: "Уларни суйганига, кўнглига маъқул бўладиганига бераман".

Мехмонларни ичкарига олиб кираётган Зарина аёлларни онасининг кариндошлари деб ўйлади. Кизлик жойдаги кўшиларни кўриб ўйига борганига беш ойдан ошгани ёдига тушди. Салом-аликдан сўнг келган меҳмонлар мақсадга ўтди.

— Заҳрохон, бир-бirimizни яхши таниймиз. Синглим Ализаннинг Сарвар ўғлини биласиз-а. Ҳозир уста бўлиб ишлайди, кўлида гулдек хунари бор. Шу биттаю бўлган кўнглига муносиб кўз қидириб ўркувдик. Олтига киздан кейин тилад олган ўғлига муносиб кўрдик, нима дейсиз?..

Бу хабар Заҳро опани шошириб кўйди.

— Заҳрохон, сизнинг синглим, деганман. Бегона муносиб, ахир. Шуни бир ўйлаб кўринг. Кизингизни кишлогимизга боргандан ёқтириб колганман. Чиройли, тили ширин.

Тонг. Күш оламга нур улашди. Коронгиллик чеки-ниб, шабнам тушган бөгөв хиёбонлар биллурдек тов-ланда. Бу ўйиндан завқ-ланган масрур күшлар да-рахт шохларига кўниб пай-дар-пай чугурашди-да, шулар ичидан биттаси канот силкиб, кўкка учди. Худи осмоннинг тубига етмоқидек канот коқаверди.

Олмахон унга бир қараб қўйгач, ҳалиги күшнинг ҳаракатларига ҳавасла-ниб, тик ўсган дарахт шо-хига тирмашиб юқорига чика бошлади. У айри шохга етиб чарчадими, бирдан тўхтади-да, күшни кузатди. Узоқ тикилиб кўзлари толгач, алангланча қайрагочдан ерга тушди. У ёқдан-бу ёққа нимадир излаб зириллаб юргач, нимадир топди, сўнгра фаворадан отила-ётган томчиларга ҳайрат-ланганнамо бир муддат қараб турди-да, шивирни пайқаб олислади.

„Мустақиллик“ метро бекатидан чиққач, ҳаёл сурб кетиб бораракман, олмахон ҳайқмай мен томонга пиди-раб келди-ю, аллақандай масъум тикилиб, кейин кўли-даги ёнғокни тушириб кўйи-дан кўрқандек уни маҳкам ушлаганча изига қайти. Гўё менга йўл кўрсатмоқидек ортига қарай-қарай йўлакдан кетаркан, қушлар пир этиб ҳар тарафа тарқалди. Бу но-одатий ўйиннинг сабабини билиммоқидек ўша томонга ўририлдим. Қушлар аллақа-чон шохга кўни, яна сираш-га чоғланди. Бепарво олдинга қадам ташлаган ҳам эдим-ки, ногон тик-тик этган то-вуш кулоқка чалиниб сергак тордим. Олмахон эса сада-бикинидаги ковакка бошини сукуб „ҳа“ дегунча яширинди.

Тахминимча, бир қиз пош-насини тақиллатиб ортимдан келарди. У билан гурунгла-шиб кетармиз, деган ўйда қайрилдим.

Минг таассуфки, бир қиши ҳасса тутганча аллақа-ера шошар, бирор мажлис ё йиғилишгами етиш учун бамисоли учгудек шашти бор эди.

У тўрт-беш қадам босиб, илкис мункиди. Шошгандан кейин шу-да! Ҳасса кўлидан учди, у нимадир қидириб,

пайласади. Югуриб ёрдамга ошиқдим. Ана ҳассаси...

Асони топиб, қўлига тут-дим. Суяниб тургач, кийимларини кокди-да, ҳассани кўлтиғига қистириб, кулди.

— Сизни ҳам йўлдан қол-дирдимми?

— Йўғ-е, қайтанга яхши, бир ўзим зерикардим.

У нимадан гап бошлашни билмай каловланаркан, анди-ша маънисини тушундим.

— Эрталабдан, йўл бўйсинг, оғани?

— Кутубхонага... — деди у дадил.

Хазилишайтими? Қандай ўқиди? Тўғриси, бир лаҳзада бошимда минглаб таҳмини саволлар туғилди. Лекин вазият сұхбатдошим-нинг кўнглига тегиб кетмаслик даражасида эҳтиёткорлик, ўта ҳалимлик муомаласини такозо этарди.

— Кечикмай деб, югури-шингизга қараганда... Ишлансиз керак!

У бош чайқади.

— Йўк...

Тил тишлаб туролмадим.

— Бўймаса нега?

— Кутубхонага нега бори-шади? — деди у ажабланган-намо.

Чиндан, кутубхонага нега боришади? Савол шу қадар ўринисиз эдики, панд еганим-ни англаб, мум тишладим.

Хаяжонданми ё ҳайрат-данми, ишқилиб, аллақандай тўғу тасирида уни йўлакдан етакларкман, „Якин ўртада кутубхона йўқ-ку!“ деган ўй миямни чулғаб, ҳар бир би-нининг пештоқига қарап-дим...

Хангома жонланиб, унинг исми Кудрат эканлиги, ёши мендан уч ёш катвалигини билдим. Бир неча кун илгари келганида ҳасса ёрдамида манзилга зўрга етиб олгани,

кеин кечгача ўша ерда ки-тоб титклиганини эштиб, ўқиган китобларини сўрашга тушдим.

Кудратдан қай бир китобни сўрамайин, у „Ўқиганман“ деб жавоб берар, тўлкинла-ниб, ўша асадар келтирилган жумлалардан иқтибос келти-рар, қайси метод — реализм, романтизм ё сентамента-лизм, сюреализм, дарров изохларди.

— Олдиндан узр, лекин бир савол мени қийнайти, — деда тутилиб гап бошладим. — Шунча китобни ўқи...

У мулоҳазани дарров ил-гади.

— Тушундим. Адабиётга ихlos кўйишимда... — у не-надир тўхтаб чукур нафас олди. — Домламизнинг ҳис-саси катта. У киши барчамизни йигиб, китоб ўқир, биз берилиб, завқланиб тинглар-дик-да, асарнинг бирор ўрни тўла англашилмаса, мутолаа битгач, устоздан сўрадир. „Баҳор қайтмайди“, „Кўнгил озодадур“, „Чинор“ ва „Ўзбек характери“ сингари асарларни айнан ўша пайтларда уст-тоздан эштигман... Кейин-чалик Брайль ёзувини ўрган-гач, ўзим ўқий бошладим.

Харфлар оламнинг чироги. Ишонсангиз, барча нарсани тасаввур этишга уринаяпман. Одам киёфаси, руҳияти, тог, дарё, табиатнинг кўриниши, меҳр-шафқатнинг улуғворлиги, муҳаббатнинг курдати, гурур, ор-номуснинг юксаклиги. Садоқат ва вафонинг қадри, Ватанинг азизлиги.

— Исмими хотирлайтисми, устозингизнинг? — деб сўра-дим.

— Йўқ, — деди Кудрат бош чайқаб. — Овозини эслаб колганман, лекин бояигидек адабий оқимлар, ёзувчилар-нинг услуби, буюк асарлар-

нинг янги адабий даврни бошлаганини ўзига хос йўна-лиши тўғрисида кўп гапиради. Масалан, адабиётда айс-берг назарияси. Ким олиб кирганини биласизми?

— Адабиётни яхши тушун-майман! — дедим, хато гапи-риб кўйишдан кўркандек. — Мени синашингиз ажабла-нарили...

— Тасаввуримда анчаги-на эҳтиёткор одамга ўхса-гандингиз! Мана исботи. Қадам ташлашингиздан ма-лум: етти эмас, етмиш ўйлаб гапирайтисиз. Бунинг яхши тарафи, кам хато қиласиз. Ортиқча мақтаб юборди деб ўйламангу, бироқ сиз ҳам буларни билиб кўйсангиз ке-лаҳзакда аскотади. Майли, бошка соҳа кишиси бўлсан-гиз-да! Айсберг назарияси Эрнест Хемингуэйнинг қаш-фиёти. Айсбергнинг саккиз-дан бир кисми кўринади. Баъзи китобхонлар унинг бир кисмини, баъзилар эса сак-киз кисмини ҳам кўради. Яни, асл, синчков китобхон асар моҳиятини тўла англа-ши ва ёзувчининг мақсадини тушуниши мумкин.

Кудратни ёрғаштирадим. Ҳаёлда эса бояғи ҳадик: „Кутубхона қаерда бўлса?“ деган фикр ўтар, ишқилиб, бирор биладиган учраб колсинганда деб кўйдим, ичимда. Шу пайт иморат ёндан қайри-либ бир қиши биз томонга келаверди, афтидан, коровул ё миробга ўхшарди: кўлида каттакон қалит-ключ, сув са-чраган кўйлаги хўл. Ундан сўраш учун оғиз жуфтлаган ҳам эдимки, ҳамроҳим енгил тордити.

— Икки юз метрдан зиёд юрдик. Ўнга қайрилган йўлак борми, ариқча ёнда! — Ана, етай дедик... ҳозир сакраймиз.

Руҳият

— Ўшандан тўғри юрамиз, ўнга томон.

Ариқдан ҳатлаб одимладик. Кудратнинг қадами янада тезлашди. Уни кимдир кутиб тургандек ошиқди.

— Яна шунча юрсак ета-миз! Чап кўлдаги иморат.

...Алишер Навоий кутубхонасининг лаби кенг мармар зина, чор атрофи эса ям-яшил майсазор эди. Күш нурида у янам яўрекам, чиройли кўринар, кўзни камаштиради.

Сукутдан зерикибми, у секин гап котди.

— Брайль ёзувидағи аспар-ларнинг аксарияти янги нашр. Ҳа айтганча, Жалолиддин Румийи ўқиганси-з? Ўқиганси, алдаман... „Уч-моққа канот йўқ вали учгай-мен“. Кучли хоҳиҳар ҳар кандай ҳаракатларни жонлантириш кудратига эга.

Биз ўнг тарафдан кириб бордик.

Кутубхонанинг чап бицинида икки киши гурунглашиб турарди. Уларнинг сұхбати бизгача етгач, Кудрат ғўлди-ради.

— Ҳалиги киши күш дега-нига, бир воеқа эста тушди.

— Шунчалик сирлимиси? — дедим қизиқиб.

— Йўғ-эй! Бир туш кўриб-ман! Тушимда икки күш бор эмиш. Улар тасодифан кукукка тушиб кетишибди!

— Қанака күш экан?

— Карға ва кабутар. Карға у ердан чиқолмабди, кабутар эса кутилиб колиби. Қизиқа, иккиси ҳам күш-ку, лекин...

— Унинг қаноти синганми-кан? — дедим шошиб.

— Баъзи күшлар тик, баъ-зилари кия, алланги учар-миси... Бири кўкка учди, бирни кукукни булғатди.

Унинг маънили гапидан киши лаззатланар, яна гапи-ришини истаб, бутун вужуд кулоқка айланарди.

У кулиб кутубхонанинг мармар зинасидан юқорига кўтарилиди.

— Рахмат! — деди Кудрат кўл силкиганча.

— Сизга раҳмат! — деди-мур, негадир овозим чикмади.

Изимга қайтмоқи эдиму, негадир кўнглим оғринди. Ҳеч бир сабабсиз ўша ерга михландим. Узоқ остонода туриб қолдим.

Кудрат юқориларди...

Олимжон ЖУМАБОЕВ.

Сабоқ

тураверди.

Сайдбек дўстлари билан компю-тер хонада вақт ҳандай ўтганини ҳам сизмай қолганди. Ота-онам энди роса дакки беришса керак, деб кўра-писа уйга кирганида. онаси билан укаси кўринмасди. Дадаси лом-мим демай, бир нуктага тикилганча кўзини узмасди. Ҳатто, ўғлининг келганини ҳам сизмади.

Шифоклар хулосасига кўра, ча-калоқ қаттиқ зарбадан кулоги кар, кўзи кўр, мия фаолияти ривожланышдан тўхтаган ташхиси кўйилди. У гарчи соглом туғилган бўлса ҳам, ўз фазабини бошқарса олмаган ота, битта гапдан қолмаган онаси туфайли ярим-жон булиб қолди.

Туронбека ШАРОФУТДИНОВА.

Пайғамбаримиз (с.а.в) „Жаҳлингиз чиқса, турган бўлсангиз ўтириб олинг, ўтирган бўлсангиз ётиб олинг“, деганлар. Барча кўнглишни ходисалар ўз ғазабини жиловлай олмагандан келиб чиқди.

...Сайдкомил ва Лайлонинг тур-муш курганига ўн йил ўтса ҳамки, хонадонларида эр-хотин ўтасида кўнгилхиралик, келишмовчиликлар бўлиб турарди. Аммо бу каби маш-маша ва жанжаллар уйдан ташкари-га чиқмасди.

Бир куни уларнинг тўккиз ўшли ўйнагани кўчага чиқиб кетиб, вақт алламахал бўлса ҳам қайтмади. Ота-она хавотигра тушиб, уни излашди, кўни-кўшилардан сўрашди. Ик-ковининг ҳам ранглари докадек оқариб, юраклари кўркувдан титради, да, кўлларидан эса ҳеч нарса келмасдан

ҒАЗАБНИНГ ЖИЛОВИ ҚАЕРДА?

икковлари ҳам бир нуктага тикилишади.

Сайдкомил хотинига ўшқирди:

— Агар кўз ташлаб турганинг йўқолмаган бўларди, сенда зигирича бўлса-да, оналик меҳри борми?

Лайло бу гапдан кони қайнаб:

— Мен овқат килаётгандим. Ўзин-гиз-чи, телевизорнинг катагига қама-либ олмасдан, у билан бирга ўтириб дарснинг қидирганингизда шундай холатга тушмасдик, — деди.

— Сен уни тукканимсан ёки мен-ми?

— Болага иккимиз ҳам бирдек жа-богармиз.

— Агар сен ётибиорли бўлганингда, да, кўча-кўйда дайдиб юрмасди.

Бу гап Лайлонинг юрагига нишади

санчилди. Аламига чидолмасдан бор

кучи билан эрзининг юзига тарсак то-ртиб юборди. Сайдкомил бир

дақиқа ўзини йўқотиб, хотинини кува-бошлади. Етолмаганидан газаби қай-наб, чинқириёттандан бир ярим ойлик

ўглини икки кўли билан даст кўтариб, унинг ортидаан кувди. Шу он ёғи гипамга илакишиб, қақалоқ кўлидан тушиб кетди. Дафъатан қаттиқ гур-силигаган товуш чиқди-ю, қақалоқ тақ

тиб ётиб тушди. Лайло додлаб юборди. Сайдкомил нима қилирини билмай эсанкираб, кўз олди корон-гулашиб ўзини йўқотиб кўйди.

Кўни-кўшилар бемахал фарёд-дан югуриб чиқдилар. „Тез ёрдам“ келиб болани олиб кеттанида ҳам

Сайдкомил қотган жойида миқ этмай

Наманганди вилоятидаги мухбиримиз қўнғироқ килиб, "Бизда Муроджон деган йигит ишлайдими?" деб сўраб қолди. Ажабланганча, тинчлики ўзи, ўйк, деб жавоб бердим.

Шаҳло Тошбекова шундай изоҳ берди: "Билмадим, бир неча ойдан бери эшиятланман, ўша кимса вилоятимиздаги айрик тълим, соғлини склаш ва бошқа муассасаларга бориб, "Оила ва жамият" да ишлайди, деб тъмагирлик килиб юрган экан. Охири, Косонсой туманинда бир маҳала раиси ва маслаҳатчиси мени яхши танишгани учун шу ҳақда сўраб қолиши. Бирор ҳужжати ёки сафар гувоҳномаси борйўклигини сўрамадингизларми, десам, соддалик билан: "Нокулай-да, қўрниши туппа-тузук, оқ кўйлак, бўйинбоги, кўлида чиройли сумкасиям борлиги учунни, ишондик-да, газетага фаолиятларини ёзмани, дегач, маҳалламизни айлантириб, чой ичириб, кузатиб қўйдик" дейишиди. Кейин эса ўша соҳта "мухбир"нинг Ўчи туманинда бир мактабга ҳамда Наманганди туманинда маҳаллалардан бирига ҳам бориб, тъмагирлик килганлигини эшидим. Бу ҳақда тегишили идораларга хабар бериб, бошқа ҳамкасларимга ҳам содир бўлган воқеани айтдим. Лекин, минг афсуски, журналистика номига дод тушириб юрган фирибагр ўзи ҳақидаги гап-сўзларни эшигган, шекиlli, изисиз ўйқолди...

**Алишер ИБОДИНОВ,
ёзувчи:**

— Нимасини айтасиз, журналистман, дегани кўпайиб кетди ҳозир. Биро радио-телефидениедан келдим, десам, бошқаш умримда эшигмаган қайсиридан нашрнинг водий бўйича мухбирман, дейди. Кўпигина ташкилотларнинг раҳбар-мутасадидлари мени танигани, журнатиканга учунни, қаердан бирор газета ёки журнал вақили келиб қолса: "Кўлида шартнома қозози бор экан, реклама қиласиз ёки обуна бўласиз, дейди, ҳозирча имконимиз ўйкроқ, десам ҳам кўнмаяпти, бўлмаса, танқид киласман, деб турб қолган, нима қиласин, сиз танийсизми?" деб маслаҳат сўрайди. Ана шунда асабим бузилди. "Барака топтур, ўша каламинг сингур, сиздан пул сўраяптими, демак, у журналист эмас, нима десам экан, ҳозирги замон тили билан айтганда, пултопар, реклама агенти холос, ёки бўлмаса бирор камчилик топиб, баҳо-

на қидиряптими, тъмагирда. Барибир дафтариңизга исми-шарифи, гувоҳномаси, сафар қофозини қайд этиб қўйинг, деб тайинлайман...

Яқинда қизик бўлди. Қашқадарё вилоятидаги тогли туманлардан бирода Конституция байрами арафасида тиббиёт бирлашмаси ходимлари иштироқида уюштирилган учрашувга бордик. Бош шифокор хурурига кирсак, унинг ёнида иккни киши турган экан. Келинглар, менимча бир-бirlаринизни танисангиз ке-

га дод тушираётгандигини куйини гапириди ва уларга ўз вақтида қонуний чора кўриш кераклигини айтди.

Барибир қўнғимиз гашланди ва ҳали учрашув бошланнишига бироз вақт борлиги боис "мехмон-мухбир"ларнинг мақсад-муддаосини билмоқ ниятида бизга ҳамроҳ бўлган вакилдан ҳоким ўринбосарларига қўнғироқ қилиб, масалага ойдинлик киритишини илтимос килдик. Бунга қарангни, иккни ўринбосарнинг ҳам бундай "ташриф"дан умуман ҳабар қилиш лозимлигини айтсан, нима кераги бор бошимизни оғртиб, деб кўл силлашди", деб қолди. Мен

кетганингиздан сўнг яна ўша, иккни йигитни пастда кўрдим. Ўринбосар билан нима ҳақдадир тортишаётганди. Кейин бўлим бошлигимиз бизларни қақириб: "Анавиларга зудлик билан фалон сўмдан пул тўплаб бермасак, танқиий мақола чикаришмиш", деса бўладими. Мен сизлардан аслида соҳта "журналист" эканлигини эшигтганим учун бу ҳолат бўйича масъул идораларга хабар қилиш лозимлигини айтсан, нима кераги бор бошимизни оғртиб, деб кўл силлашди", деб қолди. Мен

бошқа вилоятлардан келаётган меҳмонлар, шу жумладан, ижодкорлар ҳам бу ажойиб манзилда бир тўхтаб ўтишади, амалга оширилаётган бунёдкорлик, ўзғаришлар билан танишига қизишишади. Қолаверса, менинг ижодкорлигим ва кўпчилик нашрлар ходимларини яхши таниганин учун бўлса керак, журналист-мухбирлар билан ҳам мунтазам мулокотда бўламан. Очигини айтишим керак, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, баъзида матбуот, ҳатто оммавий ахборот воситасига умуман алоқаси бўлмаган кишилар ҳам ўз вақолат доирасига кирмайдиган мавзулар ҳақида материал тайёрламоқчиман, деса, мен, энг аввало, шу ходимнинг кимлиги, хизмат жойи, сафар гувоҳномаси борйўклигини эренимай суриштираман. Биласизми, бундай талаб агар ана шу одам ҳақиқатан ҳам лўттибоз, ёлғончи, тъмагир "мухбир" бўлса, бундайларга ёқмайди ва ўша заҳоти чиқиб кетади.

Яқинда, ҳузуримга номини энди эшигтганим қайсиридан газетанинг ходими эканлигини айтди, бир киши келди. "Обунамизга ёрдам берсангиз, яқинда ташкил этдик", деб уч-тўртта ташкилотнинг раҳбарларига қўнғироқ қилишими айтди. Мен уларга қонуний тарзда бу масалани қандай ҳал этиши лозимлигни обдон тушунтирдим. Ўйк, асосли маслаҳатим ёқмади шекилли, секингина хайрмазурни ҳам насиya қилиб чиқиб кетди. Бир пайт унинг менга мақтаб-мақтаб қолдирган "ҳаммабон" газетасининг ададига қарасам, борйиги 600 нусха экан! Айтинг, изоҳга ҳожат борми?

не дейман, қўбизим не дейди, деганлари шу эмасми?..

**Лола ЎРОҚОВА,
Китоб тумани ҳокимлиги бош мутахассиси:**

— Албатта, туманинин катта йўл устида жойлашганлиги босис пойтахтизим ва

Изоҳга эса, албатта ҳожат бор. Яна бир такорлаймиз: қайси манзилда яшашимиз, қандай идора ёки ташкилотда фаолият юритишимидан катти назар, ҳузуримизга келган, (каерда бўлсакда) бизга қандай савол-масала юзасидан мурожаат этаётган фуқаронинг исми-шарифидан бошлаб, қаерда хизмат қилишигача обдон сўраб-суриштиришдан эринмайлик. Ана шунинг ўзи ҳам аслида хукукий маданият, муомала одоби, инсонийлик тамаддунига киради-ку!

Хўш, давлат ёки нодавлат, таълим ёки соғликни саклаш, ўз-ўзини бошқариш, хуллас, қайси бир эшикни чертаётган кишидан унинг шахсини кафолатладиган ҳужжатни сўраш нокулай ёхуд хижолатли иш эмас, тўгрими? Хар бир инсон, энг аввало, ўз ҳақ-хукукини таниса, билсагина хеч қачон ютказмайди.

Норқобил ЖАЛИЛ.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0169-ролам билан рўйхатга олинган. Буортма Г — 136. Формати А-3, ҳажми 2 табок. Адади — 5896. Баҳоси келишилган нарҳда.

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Кабулхона: (тел-факс) 233-28-20
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

**Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, "Болалар ва оиласларни қўллаб-куватлаш" ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва "Соғлом авлод учун" ҳалқаро хайрия фондси**

Таҳририята келган кўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.
Реклама материаллари мазмуни учун таҳририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-йч.
Босиша топшириш вақти — 15:00
Босиша топширилди — 15:00

E-mail: oila-va-jamiat@sarkor.uz

ISSN 2010-7609

9 7 7 2 0 1 0 - 7 6 0 0 7

**Бош мұхаррір:
Норқобил ЖАЛИЛ**

Навбатчи мұхаррір — Олимжон ЖУМАБОЕВ

Сахиғалови — Илҳом ЖУМАНОВ
Мусахихлар — Сайдғани САЙДАЛИМОВ,
Камола АДАШБОЕВА

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-йч. Мўлжал: Олой бозори ёнида

Web-site: oila-va-jamiat.uz

1 2 3 4 5

КУТИЛМАГАН “МЕҲМОН”ЛАР

ёхуд яна соҳта “журналист-мухбир”лар ҳақида сўз

раг-а, булар ҳам мухбирлар, обуна гелишибди", дея уларга ишора қилди. Бизларни қўрибок, ҳалигиларнинг авзойи бирдан ўзгарди. Нега десангиз, улардан бирини танирдим, ўзини тақнили ижодкорларнинг фоалтаригибочисиман, деб мақтаниб юар, негадир бешоли йилдан бери кўринмай кетганди. Айнан ана шу "мухбир" секин ўнридан турди-да, эшикка қараб йўлди. Ортидан иккинчи ҳадисирикчикиди.

Бирлашма раҳбаридан: "Бу йигитлар қайси газета ёки журналдан экан, исми-шарифини айтишими?", десак, елка қисди-да: "Билмасам, ҳоким ўринбосари шу ёққа юборди, ҳозиргина бозорниям кўриб келдик", деганига ишондик", деди. Мен билан бирга келган нуфузли бадиий журналинг бош мухаррири ҳам худди шундай касларнинг касоғати бу машакқатли соҳанинг фидойи вакиллари шаъни-

муовинига сим қоқиб, уларни дарвозагача тинчгина кузатиб кўйиншини тайинлади...

Нуфузли шифонона раҳбари хижолат тортганча, эрталабдан бери ўзларини қайсиридан нашрнинг вилоятдаги "махсус мухбирлари" деб танишириб, тирноқ орасидан кир қидириб, тъмагирлик қилаётган кимсалар билан энди қонуний гаплашишини айтиб, бизларни учрашувга бошлаб кирди. Лекин, ишонасизми, тадбир тутагунча, "Бундай муттаҳамларнинг тегирмонига сув қўйётган аслида бизнинг ўзимиз эмасми? Нега дуч келган нотаниш одамнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатини сўраш ўрнига унинг "Кўрқок олдин мушт кўтарар" деганиларидек, курук дўй-пўписасидан ҳадисириймиз? Айб ўзимизда-ку!" деган жумбокли саволлар хаёлмидан кетавермади.

Энг ачинарлиси, эрталаси куни шу шифононада ишлайдиган танишларимдан бирда телефон қилиб: "Сизлар келиб

не дейман, қўбизим не дейди, деганлари шу эмасми?..

**Лола ЎРОҚОВА,
Китоб тумани ҳокимлиги бош мутахассиси:**

— Албатта, туманинин катта йўл устида жойлашганлиги босис пойтахтизим ва

Изоҳга эса, албатта ҳожат бор. Яна бир такорлаймиз: қайси манзилда яшашимиз, қандай идора ёки ташкилотда фаолият юритишимидан катти назар, ҳузуримизга келган, (каерда бўлсакда) бизга қандай савол-масала юзасидан мурожаат этаётган фуқаронинг исми-шарифидан бошлаб, қаерда хизмат қилишигача обдон сўраб-суриштиришдан эринмайлик. Ана шунинг ўзи ҳам аслида хукукий маданият, муомала одоби, инсонийлик тамаддунига киради-ку!

Хўш, давлат ёки нодавлат, таълим ёки соғликни саклаш, ўз-ўзини бошқариш, хуллас, қайси бир эшикни чертаётган кишидан унинг шахсини кафолатладиган ҳужжатни сўраш нокулай ёхуд хижолатли иш эмас, тўгрими? Хар бир инсон, энг аввало, ўз ҳақ-хукукини таниса, билсагина хеч қачон ютказмайди.

Норқобил ЖАЛИЛ.